

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

თამთა ნადირაშვილი

ლექსიკაზე მუშაობის სტრატეგიები და ხერხები ინგლისურის
(როგორც უცხო ენის) სწავლებისას უმაღლეს სასწავლებლებში

განათლების დოქტორის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად მასწავლებლის განათლებაში
(სპეციალობა: ინგლისური ენის სწავლების მეთოდოდიკა)

წარდგენილი დისერტაციის

ა ვ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი

თელავი

2015

სამუშაო შესრულებულია იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტის განათლების მეცნიერებათა დეპარტამენტში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:

ირა დანელია

განათლების დოქტორი, ასოც. პროფ.

რეცენზენტები:

თამარ მიქელაძე

განათლების დოქტორი, ასოც. პროფ.

მაია ჩქოტუა

განათლების მეცნიერებათა დოქ., ასოც. პროფ.

დაცვა შედგება 20____ წლის "_____" _____, _____ საათზე იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე: მეორე კორპუსი, 12-ე აუდიტორია.

მისამართი: საქართველო, თელავი, 2200

ქართული უნივერსიტეტის ქუჩა N 1

ტელ: +995 350 27 11 76, 27 32 67

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

ბიბლიოთეკაში და ვებ-გვერდზე : <http://tesau.edu.ge>

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი: _____ასოც. პროფ. **ნინო ბასილაშვილი**

დისერტაციის ძირითადი შინაარსი

უცხოური ენის (განსაკუთრებით ინგლისურის) გარეშე დღესდღეობით წარმოუდგენელია ცხოვრება. ინგლისური აუცილებელია ურთიერთობისა თუ საქმიანობის ნებისმიერ სფეროში. შესაბამისად, მისი, როგორც უცხოური ენის შესწავლა იწყება პირველივე კლასიდან 2011-2016 წლის ეროვნული სასწავლო გეგმის (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, 2011) მიხედვით და გრძელდება უმაღლეს სასწავლებლებში როგორც ენის დეპარტამენტებში ასევე სხვა ფაკულტეტებზე როგორც სამეცნიერო, ისე საკომუნიკაციო კომპეტენციის ამაღლების თვალსაზრისით; კომუნიკაციისთვის საჭირო ლექსიკური მარაგის ათვისების შესაბამისი სტრატეგიების არასაკმარისი ცოდნის გაღრმავების მიზნით. ლექსიკაა ის მთავარი ფაქტორი, რომლის გარშემოც თავს იყრის ენობრივ მოვლენებზე მუშაობა და სიტყვათა მარაგის გარეშე შეუძლებელია ნებისმიერი ტიპის ენობრივი კომუნიკაციის განხორციელება. შესაბამისად, იკვეთება ჩვენი **საკვლევი თემის აქტუალობა**, რომელსაც წარმოადგენს ინგლისური ენის ლექსიკის სწავლა-/სწავლების სტრატეგიებისა და ხერხების შესწავლა თანამედროვე ეტაპზე.

აქედან გამომდინარე, **კვლევის საგანს** წარმოადგენს შემსწავლელებისა და მასწავლებლების მიერ ინგლისური ენის ლექსიკაზე მუშაობისას უმაღლეს სასწავლებლებში გამოყენებული სტრატეგიები და ხერხები.

კვლევის ობიექტია უცხოურ (ინგლისურ) ენაზე ლექსიკის სწავლა-/სწავლების პროცესი საქართველოს/თბილისის რამდენიმე უმაღლესი სასწავლებლის არაპროფილურ ფაკულტეტებზე (ბიზნესის ადმინისტრირება და მართვა; სოციალური მეცნიერებები) მისი ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით.

ამის გათვალისწინებით და სამეცნიერო ლიტერატურაზე დაყრდნობით ჩამოყალიბდა **ჰიპოთეზა**, რომელიც მდგომარეობს შემდეგში: ინგლისური ენის ლექსიკის შესწავლის ეფექტურობა მნიშვნელოვნად გაიზრდება

და უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტებს გაუმჯობესდებოთ ლექსიკური მარაგი თუ:

- ✓ სასწავლო პროცესში მაქსიმალურად გავითვალისწინებთ შემსწავლელთა პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიურ და ასაკობრივ თავისებურებებს;
- ✓ ინგლისური ენის შემსწავლელები მოცემულ ეტაპზე გამოიყენებენ მეცნიერთა ნაშრომებზე დაყრდნობით გათვალისწინებულ სტრატეგიებსა (კოგნიტურ, მეტაკოგნიტურ, დამახსოვრების, მნიშვნელობის გაგების და ა.შ.) და მომზადებულ მასალას ლექსიკაზე მუშაობის პროცესში.
- ✓ შევქმნით ლექსიკური მასალის მიწოდებისა და განმტკიცების სწორ გზებსა და ხერხებს ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიების გაცნობითა და სათანადო სავარჯიშოებზე დაყრდნობით.

დასაცავად გამოგვაქვს შემდეგი დებულებები: იმისათვის, რომ უმაღლეს სასწავლებლებში გაიზარდოს ლექსიკის სწავლა/სწავლების ეფექტურობა ინგლისურის, როგორც უცხო ენის სწავლებისას, საჭიროა:

- ✓ შემსწავლელები და მასწავლებლები იცნობდნენ და იყენებდნენ ენის ლექსიკაზე მუშაობისას ყველაზე გავრცელებულ სტრატეგიებსა და ხერხებს;
- ✓ ენის ლექსიკის სწრაფად და უკეთ ასათვისებლად მეთოდების სწორად შერჩევა;
- ✓ განისაზღვროს დამოკიდებულება ინგლისური ენის ლექსიკის შესწავლის მიმართ;
- ✓ ისე წარიმართოს სწავლების პროცესი, რომ სტუდენტები დამოუკიდებლად ახერხებდნენ სტრატეგიების საშუალებით ლექსიკის შესწავლას;
- ✓ განისაზღვროს დაეხმარება თუ არა ეს სტრატეგიები და ხერხები მათ მიზნის მიღწევაში;

- ✓ ყურადღება მიექცეს როგორ არის მოწყობილი უცხო ენის შემსწავლელის მენტალური ლექსიკონი და როგორ ვითარდება ის პერიოდულად;
- ✓ განავითაროს სიტყვათა შესწავლის ის სტრატეგიები, რომლებიც დაეხმარება იმ დეფიციტის დაძლევაში, რომელსაც სიტყვის ცოდნა ჰქვია, როგორც ახალი, ასევე ნაცნობი სიტყვის უცნაურ/ განსხვავებულ, მიუჩვეველ კონტექსტში გამოყენებისას;
- ✓ როგორ შეიძლება შემსწავლელთა ინგლისური ენის, კერძოდ ლექსიკის შესწავლის უნარის განვითარება საქართველოში და სასურველი შედეგების მიღწევა.

ჩვენი კვლევის მიზანს წარმოადგენს:

- ✓ შევისწავლოთ, რა დადებით გავლენას ახდენს ინგლისური ენის ლექსიკის ათვისებაზე ლექსიკის შემსწავლელი სტრატეგიები და ხერხები;
- ✓ სწავლის პროცესის ოპტიმიზაციის გზების ძიება შემსწავლელთა (სტუდენტთა) ლექსიკის ფლობის დონის ამაღლების მიზნით, რისთვისაც აუცილებელია:
 - ინდივიდუალური განსხვავებების კომპონენტების გამოვლენა;
 - სწავლების სტრატეგიებისა და ხერხების დადგენა და სისტემური ანალიზი.
- ✓ დავადგინოთ, რა სტრატეგიებს იყენებენ სტუდენტები ახალი სიტყვების შესწავლისას მოცემულ ეტაპზე და გავაცნოთ მათ სხვა სტრატეგიები, რომლებიც მისცემს საშუალებას შეარჩიონ ყველაზე რელევანტური მათი სწავლის სტილისა და პიროვნული მახასიათებლების შესაბამისად.
- ✓ სტუდენტთა მიერ გამოყენებული სტრატეგიების ანალიზის საფუძველზე მეთოდური რეკომენდაციების შემუშავება; პრაქტიკული და თეორიული რეკომენდაციების მიცემა მასწავლებლებისთვის მათი

კვლიზიკაციის ამაღლებისა და სტუდენტთა სწავლის ხარისხის, კერძოდ ლექსიკის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით.

გამოიკვეთა კვლევასთან დაკავშირებული შემდეგი კითხვები:

1. არის თუ არა მნიშვნელოვანი განსხვავება სტუდენტთა სწავლის მიმართ დამოკიდებულების მხრივ ლექსიკის შესწავლისას კონტექსტის „გასაღების“ (contextual clues), ლექსიკონზე მუშაობისა და საკვანძო სიტყვის (key word) სტრატეგიების, ლოკისა და “მიბმის“ (peg) მეთოდების, სიტყვათა ბარათების, აფიქსაციის გამოყენების შემდეგ?
2. რა უპირატესობას/სარგებლობას იღებენ შემსწავლელები სამიზნე სიტყვების შესწავლისას კონტექსტის „გასაღების“ (contextual clues), ლექსიკონზე მუშაობისა და საკვანძო სიტყვის (key word) სტრატეგიების, ლოკისა და “მიბმის“ (peg) მეთოდების, სიტყვათა ბარათების, აფიქსაციის გამოყენების შემდეგ?
3. რა სირთულეებს აწყდებიან შემსწავლელები სამიზნე სიტყვების შესწავლისას კონტექსტის „გასაღების“ (contextual clues), ლექსიკონზე მუშაობისა და საკვანძო სიტყვის (key word) სტრატეგიების, ლოკისა და “მიბმის“ (peg) მეთოდების, სიტყვათა ბარათების, აფიქსაციის გამოყენებისას?

ნაშრომში ეტაპობრივადაა გადაჭრილი შემდეგი ამოცანები:

1. **მეთოდურ ასპექტში**–ინგლისური ენის ლექსიკის სწავლების სფეროში დღეისათვის არსებული მდგომარეობა, მისი სწავლების ეტაპები, ლექსიკაზე მუშაობისთვის ეფექტური სტრატეგიებისა და სავარჯიშოების შერჩევა და მასწავლებლებისთვის რეკომენდაციების გაწევა.
2. **ფსიქო-ლინგვისტურ ასპექტში**–სასწავლო პროცესის მისადაგება მოსწავლეთა ასაკობრივ და ინდივიდუალურ თავისებურებებთან, სწავლის მოტივაციის გაზრდა, ლექსიკის შესწავლასთან დაკავშირებული სტრატეგიებისა და ხერხების თავისებურებების გათვალისწინება სასწავლო პროცესში, მასალის ანალიზი.

კვლევის მეთოდები: ზემოთ განხილული პრობლემების გადასაჭრელად შემუშავებული მეთოდოლოგიური ჩარჩო ასე გამოიყურება:

- შესასწავლი პრობლემის გარშემო არსებული პედაგოგიური, ფსიქოლოგიური და მეთოდოლოგიური ლიტერატურისა და გამოცდილების განხილვა და კრიტიკული ანალიზი;
- ექსპერიმენტული სწავლება (რაოდენობივი კვლევა):
 - ✓ უმაღლეს სასწავლებლებში ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიებთან და ხერხებთან დაკავშირებული კითხვარებით მასწავლებლებისა და სტუდენტების ანკეტირება;
 - ✓ ექსპერიმენტი (მინი, ხანგრძლივი);
 - ✓ ინტერვიუება (ექსპერიმენტის შემდგომი ინტერვიუ/კითხვარი შთაბეჭდილების გაზიარების მიზნით);
 - ✓ კითხვარების შევსება და მიღებული შედეგების დამუშავება:
- სტუდენტთა ლექსიკის შესწავლისა და სტრატეგიების მიმართ დამოკიდებულების გამოსავლენი კითხვარი;
- მასწავლებელთა ლექსიკის სწავლების მიმართ დამოკიდებულების გამოსავლენი კითხვარი;
- ექსპერიმენტში მონაწილე შემსწავლელთა სწავლის სტილის გამოსავლენი კითხვარი;
- სტუდენტებისთვის წინასაექსპერიმენტო ე.წ. ენის ცოდნის დონის დასადგენი ტესტი (Total English placement test);
- ექსპერიმენტის შემდგომი კითხვარი შთაბეჭდილების გაზიარების მიზნით;
- კითხვარების შევსებისას და ექსპერიმენტის შედეგად მიღებულ მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი.

უცხოური ენების სწავლა/სწავლების პრობლემატიკასთან დაკავშირებული კვლევებიდან ჩანს, რომ გრამატიკის სწავლებას ყოველთვის ენიჭებოდა პრიორიტეტი. ლექსიკის სრულყოფილად სწავლება იყო და ამ დრომდე რჩება ერთ-ერთ მთავარ პრობლემად. თუმცა უნდა ხდებოდეს პირიქით, ვინაიდან გრამატიკის სწავლება ლექსიკის სწავლების გარეშე წარმოუდგენელია.

მიგვაჩნია, რომ ენების სწავლების სპეციალისტებმა და ლინგვისტებმა სათანადოდ უნდა შეისწავლონ ლექსიკაზე მუშაობის თანამედროვე და ინდივიდუალური სტრატეგიები და მეთოდები, დანერგონ ისინი სასწავლო პროგრამებსა და სილაბუსებში, რომლებიც დაეხმარება მასწავლებლებს შექმნან ლექსიკის განმავითარებელი უფრო ეფექტური სავარჯიშოები და მეტი ყურადღება დაუთმონ მასზე მუშაობას. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებლებმა სტუდენტები გაათვითცნობიერონ სტრატეგიების გამოყენებაში.

კვლევის სიახლედ სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ ყოველივე ზემოთქმულის გათვალისწინებით, იგი პასუხს სცემს დასმულ საკვლევ კითხვებს.

ნაშრომის **თეორიულ** ღირებულებად შეიძლება მივიჩნიოთ ის, რომ მასში განხილულია და შესწავლილი ინგლისური ენის ლექსიკის როლი უცხოური ენების სწავლების მეთოდების განვითარების ისტორიულ ჭრილში, სწავლების თანამედროვე მეთოდოლოგიის თავისებურებები; განხილულია ზემოხსენებულ საკითხზე ფსიქოლოგიურ-მეთოდური ლიტერატურა; გაანალიზებულია სტუდენტთა ფსიქოლოგიური თავისებურებები, სისტემაშია მოყვანილი ლექსიკის შესწავლის ის სტრატეგიები და ხერხები, რომლებიც ხელს შეუწყობს სამიზნე ენაზე (ინგლისურზე) ლექსიკური მარაგის გაზრდას უკეთესი კომუნიკაციისთვის. შედგენილია ლექსიკის სწავლების განმავითარებელი სავარჯიშოების შექმნისათვის საჭირო რეკომენდაციები.

ნაშრომის **პრაქტიკული** ღირებულებაა ის, რომ მისი გამოყენება სასარგებლო იქნება უცხოური ენის ფილოლოგიის სპეციალობისა და განათლების მეცნიერებების, არაპროფილური სასწავლებლების სპეცკურსებსა და მეცადინეობებზე. ნაშრომში ჩამოყალიბებული დასკვნა-რეკომენდაციები და მოცემული სავარჯიშოები გამოადგებათ როგორც დამწყებ, ასევე გამოცდილ მასწავლებლებს, რათა უფრო ეფექტური გახადონ ინგლისური ენის სწავლების პროცესი, რაც თავისთავად ხელს შეუწყობს ენის საკომუნიკაციო მიზნით გამოყენებას.

ნაშრომის სტრუქტურა: სადისერტაციო ნაშრომი შედგება დისერტაციის ძირითადი შინაარსის (ქართულ და ინგლისურ ენაზე), შესავლის, **ოთხი** თავის, განმარტებების ჩამონათვალის, დასკვნა-რეკომენდაციების, რამდენიმე დანართისა და გამოყენებული ლიტერატურის სიისგან. დანართის სახით წარმოდგენილია სავარჯიშოები, თვალსაჩინოებები, ჩვენ მიერ გამოყენებული კითხვარები და ტესტები. ნაშრომი შეადგენს 167 გვერდს (ლიტერატურისა და დანართების გარეშე).

თავი I. სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვა

1.1 ენობრივი საშუალებების სწავლა/სწავლების პრობლემატიკა

თანამედროვე სამყაროში გაიზარდა უცხო ენის, კერძოდ, ინგლისურის, მოთხოვნა, რაც, უპირველეს ყოვლისა, კომუნიკაციის დამყარებას მეორე მხარესთან და საჭირო სამეტყველო და ენობრივი საშუალებების ფლობას გულისხმობს. ენობრივი საშუალებების (ლექსიკა, გრამატიკა, ფონეტიკა, მართლწერა) სწავლა/სწავლება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ელემენტია უცხო ენის ათვისებისას და მათგან ლექსიკის სრულყოფილად დაუფლებას ცენტრალური ადგილი უკავია საგაკვეთილო პროცესში. დღეისათვის თანამედროვე სტუდენტს მასწავლებლისგან სჭირდება არა მხოლოდ ფაქტებისა და პრინციპების ცოდნა, არამედ სწორად შერჩეული მასალა და მისი კონსტრუირება სწავლების მიზნების შესაბამისად.

1.2 ლექსიკის სწავლა/სწავლების თავისებურებები ინგლისურის, როგორც უცხო ენის სწავლებისას

უცხო ენის სწავლებისას ინგლისურის, როგორც უცხო ენის, შესწავლა გარკვეული თავისებურებებით ხასიათდება: ინგლისური ენა და მშობლიური ენა (ჩვენს შემთხვევაში-ქართული) ენათა სხვადასხვა ჯგუფს განეკუთვნება. მათ აქვთ განსხვავებული გრამატიკული წყობა, ფონეტიკა, მართლწერა, სტრუქტურები, რომელიც სერიოზული ხელის შემშლელი პირობაა

ენის ლექსიკის სწრაფად და უკეთ ასათვისებლად. ამიტომ ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორი მეთოდების შერჩევას.

1.3 ლექსიკის სწავლების ისტორიული წანამძღვრები

ენის ლექსიკის სწავლება განხილულია ენის სწავლების მეთოდების განვითარების ისტორიულ ჭრილში. ძველად ლექსიკის სწავლება უკანა პლანზე იყო გადაწეული და ძირითადი აქცენტი გადატანილი იყო ენის სტრუქტურასა და ფორმებზე. იყენებდნენ გრამატიკულ-მთარგმნელობით, აუდიო-ლინგუალურ, აუდიო ვიზუალურ მეთოდებს (რომლებიც ეფუძნებოდა ბიჰევიორისტულ თეორიას-ენა ისწავლებოდა ჩვევების ჩამოყალიბებით). ამ მეთოდებით მიღებული ცოდნით შემსწავლელებს არ შეეძლოთ სამიზნე ენის სათანადოდ გამოყენება. შეიქმნა სწავლების კომუნიკაციური მიდგომა/მეთოდი, რომელიც საუკეთესოა ყველა სხვა მეთოდთა შორის, რადგან ავითარებს ოთხივე უნარ-ჩვევას: კითხვას, წერას, მეტყველებასა და მოსმენას; სრულყოფილად შეისწავლება სამიზნე ენა. დავალებაზე ორიენტირებული ენის სწავლება არის მიზანზე ორიენტირებული კომუნიკაციური აქტივობა, სადაც შემსწავლელები იყენებენ ენას რეალური შედეგების მისაღებად, რაც აჩქარებს ენის შესწავლას და შემსწავლელს მოტივირებულს ხდის. სრული ფიზიკური რეაგირება/რეაქცია: მოსმენა-გაგების სავარჯიშოებით სალაპარაკო უნარ-ჩვევებს გამოიმუშავებენ; პირდაპირი მეთოდი, რომელიც სწავლებიდან უკუაგდება მშობლიურ ენას და მხოლოდ სამიზნე ენას იყენებს, ხოლო ჩუმი მეთოდი, აძლევს შემსწავლელს დამოუკიდებლობას.

1.4 საკვლევი საკითხისადმი მიდგომების ვითარება

თანამედროვე ლიტერატურაში

წლების განმავლობაში ენის სწავლებაში ლექსიკა არასდროს ყოფილა პრიორიტეტული. ბოლო ხანს მნიშვნელოვნად გაიზარდა უცხო ენის შესწავ-

ლისას მისი როლისადმი ინტერესი. ამას ადასტურებს მეცნიერული კვლევებისა და პედაგოგიური მასალის ზრდა. სპეციალისტები თანხმდებიან, რომ ლექსიკური კომპეტენცია არის კომუნიკაციური კომპეტენციის ამოსავალი ნაწილი და წარმატებული, ადეკვატური კომუნიკაციის შესაძლებლობა.

1.5 სამომავლო გამოწვევები ლექსიკის სწავლებისას

ქვეთავში საუბარია იმ გამოწვევებზე, რომლებიც ენის შემსწავლელებმა უნდა გაითვალისწინონ: 1. სიტყვის ფორმასა და მნიშვნელობას შორის კავშირის სწორად შერჩევა; 2. ნაგულისხმევი მნიშვნელობისთვის სიტყვის სწორი ფორმის შერჩევა მონათესავე სიტყვების მნიშვნელობების ჩათვლით. მათ დასაძლევად შემსწავლელი უნდა: 1. დაეუფლოს სიტყვათა ისეთ დიდ რაოდენობას, რომ შეძლოს მათი გაგება, გააზრება-გამოყენება; 2. იმახსოვროს სიტყვები მუდმივად, რომ იოლად გაიხსენოს; 3. გამოიყენოს სიტყვათა შესწავლის ის სტრატეგიები, რომლებიც სიტყვების (ახალი თუ ნაცნობი) მიუჩვეველ კონტექსტში გამოყენებაში დაეხმარება.

თავი II. ლექსიკის სწავლების პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიური საფუძვლები

მეორე თავში განხილულია ლექსიკის სწავლების პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიური საფუძვლები: უცხო ენის სწავლება პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიურ ასპექტში, სტუდენტური ასაკის ფსიქოლოგიური თავისებურებები, შემსწავლელთა ტიპები და მათი დახასიათება, მათი სწავლის სტილი; კოგნიტური, მეტაკოგნიტური, დამახსოვრებისა და აქტივაციის სტრატეგიები როგორც უცხოური ლექსიკის უკეთ ათვისების ხელშემწყობი ფაქტორები.

2.1 უცხო ენის სწავლება პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიურ ასპექტში

ფსიქოლოგიის დარგებიდან უცხოური ენების სწავლებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია: ზოგადი, განათლების, ასაკობრივი, ურთიერთობის ფსიქოლოგია; ფსიქოლინგვისტიკა (შავერდაშვილი და სხვ., 2014).

ენის შესწავლის პროცესში დიდ როლს თამაშობს მეხსიერება. მასზე კი, თავის მხრივ, უზნაძის (2009) განწყობის თეორია. უცხო ენის შესწავლას თავისი უპირატესობა აქვს როგორც ადრეულ, ასევე უფროს ასაში, როდესაც უკვე ჩამოყალიბებულია ის კოგნიტური შესაძლებლობები, რომლებიც ეხმარება მათ უცხოური ენის შესწავლისას (Wright, 2010, გვ. 36-37)

მშობლიური ენა ხშირად განიხილება, როგორც ინტერფერენციის გამომწვევი მიზეზი უცხოური ენის შესწავლისას. ასევე, დიდ როლს თამაშობს ემოციური ფაქტორი, რომელსაც შეიძლება ჰქონდეს როგორც მადეზორგანიზებელი, ასევე მამოტივირებელი ხასიათი (იმედაძე, 2006-2009)

2.2 სტუდენტური ასაკის ფსიქოლოგიური თავისებურებები

სწავლების პროცესში აუცილებლად გასათვალისწინებელია სტუდენტური ასაკისთვის დამახასიათებელი პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიური ასპექტები. ჰარვარდის კვლევების მიხედვით, „სტუდენტური აზროვნება“ სამ საფეხურს გადის. ესენია: 1) ავტორიტარული (ლექტორის შეხედულება ერთადერთ სწორ ვარიანტად განიხილება სტუდენტისთვის); 2) სტუდენტებში ჩნდება მოწოდებული ფაქტების მიმართ საკუთარი ხედვის ჩამოყალიბება; 3) აგრძელებს საკუთარი ინტერპრეტაციების ძიებას, ამავდროულად ხდება ტოლერანტული სხვისი თეორიების მიმართ (იმედაძე, 2006-2009).

პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიურ თვალსაზრისით, ახალბედა სტუდენტები აცნობიერებენ, რომ მათ დამოუკიდებელი ცხოვრება დაიწყეს. სწავლისადმი დამოკიდებულებაც შეგნებულია; ეძებენ საზოგადოებაში სრულყო-

ფილი ადგილის დამკვიდრებას. ასევე აღსანიშნავია სტუდენტთა გონებრივი შესაძლებლობები, ინტერესები, სულიერი სამყარო, კულტურული გარემო, პიროვნული საჭიროებები (Hilles & Sutton, 2001, გვ. 385-399).

2.3 შემსწავლელთა ტიპები და სწავლის სტილი

სხვადასხვა ადამიანს სწავლის ინდივიდუალური სტილი აქვს. აუცილებელია პედაგოგმა თვალი ადევნოს თავისივე ხერხს/ინსტრუმენტს და ასევე დაეხმაროს შემსწავლელს სტილის დადგენაში. ზოგიერთი ადამიანი ამჯობინებს სწავლის პროცესში შემდეგი მოდალობების გამოყენებას: 1. მხედველობითი; 2. სმენითი; 3. კინესთეტიკური.

ვიზუალურად შემსწავლელის ტიპი უკეთესად სწავლობს, როცა ხედავს. უყვარს ვიზუალური ინფორმაცია. მაგ., სურათები, დიაგრამები, სქემები. მისთვის აუცილებელია ხედავდეს და აღიქვამდეს მასწავლებლის სხეულის ენას. სმენითი შემსწავლელის ტიპი უკეთესად სწავლობს მოსმენით, ეხერხება მოსმენილის ინტერპრეტაცია. ხოლო კინესთეტიკური შემსწავლელის ტიპი-მოძრაობით. უყვარს, როცა ფიზიკურად არის ჩართული სასწავლო პროცესში; უყვარს პრაქტიკულ მოქმედებებში სწავლა; უჭირს კონცენტრაცია ერთ ადგილას ჯდომისას და მოსმენა; მისთვის აუცილებელია აქტივობათა მრავალფეროვნება მოტივაციის შესანარჩუნებლად. თუმცა სწავლის სტილი პირობითი ცნებაა. იგი შეიძლება შეიცვალოს დროისა და კონტექსტის მიხედვით. თუ ჩვენ ისეთ სტილს გვთავაზობენ, რომ თავს კომფორტულად არ ვგრძნობთ, მაშინ ჩვენი სწავლა ნაკლებეფექტურია.

2.4 სტრატეგიებისა და ხერხების შესწავლის ფსიქო-ლინგვისტური საფუძვლები

ლექსიკის ათვისება რთული პროცესია და შემსწავლელს ესაჭიროება გარკვეული სტრატეგიებისა და ხერხების გამოყენება. სტრატეგიები არის ის

მოქმედებები, რომლებსაც შემსწავლელი სწავლის პროცესის დროს ახორციელებს გააზრებულად თუ გაუაზრებლად, ამ პროცესის გასაადვილებლად და დასაჩქარებლად, ეფექტიანობის გასაზრდელად, ცოდნის მისაღებად (Bialystok, 1981; Rubin, 1981, გვ. 118-131; Oxford, 1990, გვ. 61-65). ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიებს უწოდებენ: კოგნიტურს, მეტაკოგნიტურს, დამახსოვრებისა და აქტივაციის სტრატეგიებს. კოგნიტური სტრატეგია ეხმარება შემსწავლელს შექმნას და გაზარდოს ასოციაციები ახალ და უკვე ნაცნობ ინფორმაციას შორის. კოგნიტური სტრატეგიების მაგალითებია: კონტექსტის გაგება-ანალიზი, დასაბუთება. მნემონიკური სტრატეგიები ეხმარება მოსწავლეებს დააკავშირონ ახალი საკითხი ნაცნობთან. მეტაკოგნიტური სტრატეგიები ეხმარება შემსწავლელს, თავი გაართვან სასწავლო პროცესს. შესაბამისად, პედაგოგი უნდა იცნობდეს ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიებს, გააცნოს სტუდენტებს და გამოიყენოს სწავლებისას თითოეული შემსწავლელის ინდივიდუალური მახასიათებლების გათვალისწინებით.

თავი III. ლექსიკის სწავლების მეთოდური საფუძვლები

მესამე თავში საუბარია უმაღლეს სასწავლებლებში უცხოური ენის ლექსიკის სწავლა/ სწავლების მეთოდურ საფუძვლებზე, რაც გულისხმობს ლექსიკის სწავლების ეტაპებს; ლექსიკაზე მუშაობის სტრატეგიებსა და ხერხებს/ახალი ლექსიკური მასალის შეთავაზებისას შესაბამის სავარჯიშოთა ტიპების მიმოხილვით, რომლებიც ხელს უწყობს ლექსიკაზე მუშაობას. ასევე განხილულია ლექსიკონზე მუშაობის მეთოდი.

3.1 ლექსიკის სწავლების ეტაპები

ვინაიდან სიტყვა რთული და მრავალფეროვანი მოვლენაა თავისი მნიშვნელობით, ფორმითა თუ გამოყენებით, უცხოური ენის შემსწავლელისთვის ერთგვარ სირთულეს წარმოადგენს. შესაბამისად, უცხოური ენის,

ინგლისურის, სწავლება ეტაპობრივად მიმდინარეობს. ეს დამოკიდებულია მოსწავლეთა ფსიქოლოგიურ-ასაკობრივ თავისებურებებსა და მათს შესაძლებლობებზე, მიდრეკილებებზე. ახალ სიტყვათა ათვისების მთელ პროცესს სამ ეტაპად ყოფენ, ე.წ., სამი „პ“-ს (PPP) პრინციპი (კრავეიშვილი, 2002; Cross, 1992, გვ. 119; Thornbury, 2008):

1. პირველი ეტაპი გულისხმობს ახალი მასალის შემოტანას, სემანტიზაციას; სიტყვის მნიშვნელობების გაგების კონტროლს და მასალის პირველად განმტკიცებას.
2. მეორე ეტაპი გულისხმობს ლექსიკურ ჩვევათა სრულყოფას სავარჯიშოებით.
3. მესამე ეტაპი ნიშნავს ლექსიკურ ჩვევათა მეტყველებაში ჩართვის ეტაპს სამეტყველო სავარჯიშოების შესრულებით, მის პროდუცირებას (კრავეიშვილი, 2002).

ლექსიკის სწავლა-სწავლება ასევე ეტაპობრივად მიმდინარეობს სწავლების სხვადასხვა საფეხურზე შემსწავლელთა ენის ცოდნის დონის გათვალისწინებით.

3.2 სავარჯიშოთა ტიპები

იმისთვის, რომ შემსწავლელმა სწორად გამოიყენოს ესა თუ ის სტრატეგია, საჭიროა მასწავლებელი იცნობდეს როგორც თითოეულ სტრატეგიას, ასევე მის განვითარებასთან დაკავშირებულ აქტივობებს. აღნიშნულ ქვეთავში განხილულია სავარჯიშოთა სახეობები, რომლებიც ხელს უწყობს ლექსიკის ათვისებას. მაგ: სუფიქსებისა და პრეფიქსების გამოყენება ახალი ლექსიკური ერთეულების შესაქმნელად; „სიტყვათა ოჯახები-სიტყვათა ერთმანეთთან დაკავშირება“-(Word families); „გამოტოვებული ადგილების შევსება“-(Gap filling); „სემანტიკური რუკა“-(Semantic mapping); „გარითმული რიცხვები-მიბმის მეთოდი“-(Number rhymes-Peg method); სიტყვათა ბარათები (Word cards/flash cards); „მეხსიერების სასახლე-ლოკის მეთოდი (Memory

palace-Loci method); საკვანძო სიტყვის მეთოდი (Keyword method); კონტექსტის მეშვეობით სიტყვის მნიშვნელობის გამოცნობის მეთოდი (Guessing meaning from context).

აღნიშნულ ქვეთავში განხილულ სავარჯიშოთა სახეობები მეთოდურ კავშირშია სტრატეგიებთან. მაგ.: კოგნიტურ სტრატეგიას წარმოადგენს კონტექსტის მეშვეობით სიტყვის მნიშვნელობის გამოცნობა-გაგება, ლექსიკონების გამოყენება, მნემონიკური (დამახსოვრების) სტრატეგიების ნიმუშია გარითმული რიცხვების, საკვანძო სიტყვის გამოყენების მეთოდი, ლოკის მეთოდი.

თავი IV. პედაგოგიური ექსპერიმენტის მსვლელობა და შედეგების ანალიზი

მეოთხე თავში დეტალურადაა განხილული კვლევა ლექსიკის ათვისების სტრატეგიების შესახებ, რაც ითვალისწინებს სტუდენტთა და მასწავლებლებთან ლექსიკაზე მუშაობის სტრატეგიებისა და ხერხების, ლექსიკის მიმართ დამოკიდებულების შესახებ, სწავლის სტილის, ექსპერიმენტის შემდგომ შთაბეჭდილების გამოსავლენი კითხვარების მიწოდების აღწერას, გამოკითხვის შედეგების ანალიზს; ექსპერიმენტულ ჯგუფებში ლექსიკაზე მუშაობისას სავარჯიშოების შეტანასა და ნამუშევრების შედეგების ანალიზს. ექსპერიმენტისას დაცული იყო ანონიმურობა. შემუშავდა დასკვნარეკომენდაციები.

4.1 ექსპერიმენტული სწავლება, მიზანი და მეთოდოლოგია

ექსპერიმენტის მიზანი იყო, შეგვემოწმებინა ჩვენი კვლევის ჰიპოთეზა და დავრწმუნებულიყავით ჩვენ მიერ შერჩეული მასალის, სავარჯიშოების გამოყენების ეფექტურობაში ლექსიკაზე მუშაობის სტრატეგიებისა და ხერხების განვითარების მიზნით.

4.2 სტუდენტებისა და მასწავლებლების ანკეტირება და შედეგების ანალიზი

უნივერსიტეტებში მასწავლებლებისა და სტუდენტების გამოკითხვის მიზანი იყო ინგლისური ენის ლექსიკის სწავლა/სწავლისადმი მათი დამოკიდებულების კვლევა. გვაინტერესებდა, იცნობდნენ თუ არა ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიებს და რა ხერხებსა და სტრატეგიებს იყენებდნენ მის ასათვისებლად. ანკეტირების შედეგად მიღებული ანალიზის მიხედვით, შემსწავლელები მხოლოდ რამდენიმე სტრატეგიას ანიჭებენ უპირატესობას. მასწავლებელთა პასუხებიდან გაირკვა, რომ მეტ ყურადღებას უთმობდნენ გრამატიკას, შემდეგ-საუბარს. ხოლო 10-10%-ს ლექსიკას, კითხვასა და წერას. შესაბამისად, შემსწავლელებში ლექსიკის ათვისებას ერთგვარი სირთულე ახლდა.

4.3 ექსპერიმენტული სწავლება

იმის შესამოწმებლად, საჭირო იქნებოდა თუ არა ექსპერიმენტის გაგრძელება და საკითხის შემდგომი შესწავლა, თავდაპირველად ჩავატარეთ მინი ექსპერიმენტი ამერიკული ჰუმანიტარული უნივერსიტეტის თბილისის ფილიალ-სასწავლო უნივერსიტეტში 2011 წელს ერთი თვის განმავლობაში, არაპროფილურ ფაკულტეტებზე (ბიზნესის ადმინისტრირება და მართვა, სოციალური მეცნიერებები). შევარჩიეთ 15-15 სტუდენტი (17-20წ.) ინგლისური ენის მაქსიმალურად ერთნაირი ცოდნის დონით, რომელიც განისაზღვრა დონის დასადგენი ტესტით (Total English placement test). მინი ექსპერიმენტის დასაწყისში და შემდეგ მინი კითხვარის შედეგების ანალიზისას განსხვავებული შედეგები მივიღეთ: ექსპერიმენტულ ჯგუფში გამოიკვეთა ლექსიკის უპირატესობა (იხ. ცხრილი N6/8. ენობრივი კომპონენტების მიმართ სტუდენტთა დამოკიდებულება მინი ექსპერიმენტის დასაწყისში და შემდეგ).

ცხრილი N 6/8ენობრივი კომპონენტების მიმართ სტუდენტთა
დამოკიდებულება მინი ექსპერიმენტის დასაწყისში და შემდეგ:

კითხვა N 1. თქვენი აზრით, რომელი კომპონენტი უფრო აუცილებელია ლექსიკის დასაუფლებლად?				
კომპონენტ ები	ექსპერიმენტული ჯგუფი		საკონტროლო ჯგუფი	
	ექსპერიმენტამდე	ექსპ.შემდეგ	ექსპერიმენტამდე	ექსპ.შემდეგ
ლექსიკა	15 %	45 %	18 %	20 %
გრამატიკა	25 %	15 %	21 %	19 %
მოსმენა	3 %	3 %	4 %	4 %
საუბარი	25 %	15 %	20%	20%
ფონეტიკა	2 %	2 %	5 %	5 %
კითხვა	20 %	15%	20%	20%
წერა	10 %	5%	12 %	12 %

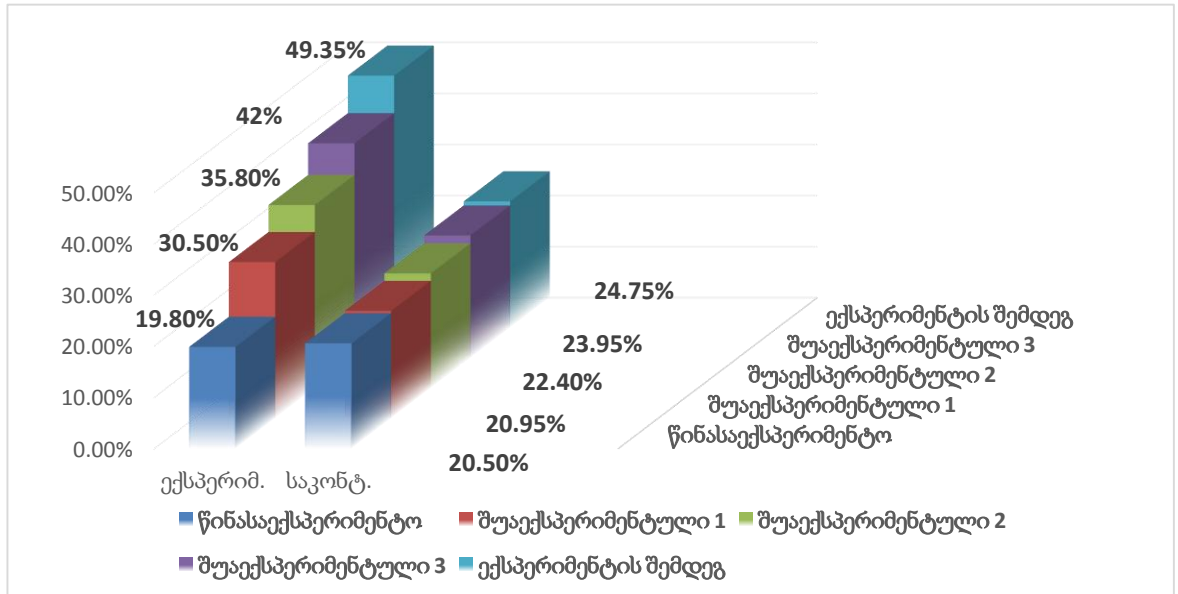
მიღებული შედეგების გათვალისწინებით ჩავატარეთ გრძელვადიანი ექსპერიმენტი, რომელიც მიმდინარეობდა იმავე უნივერსიტეტში 20-20 სტუდენტიან საკონტროლო და ექსპერიმენტულ ჯგუფებში სემესტრულად 2012-2013, 2013-2014 წლებში A1-A2 დონეზე. ვინაიდან შემსწავლელებს პრობლემები ჰქონდათ ინგლისური ენის ლექსიკის შესწავლასთან დაკავშირებით, მივიჩნიეთ, რომ სასურველი იქნებოდა საწყის საფეხურებზე კვლევის ჩატარება, მათთვის ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიებისა და ხერხების გაცნობა ენის სწავლის შედეგების ეფექტურობის გაზრდის მიზნით და შემდგომ B1-B2 დონეებზე შეუფერხებლად სწავლისთვის. საკონტროლო ჯგუფში ტრადიციული მეთოდით სწავლებისგან განსხვავებით ექსპერიმენტულ ჯგუფში უნივერსიტეტის პროგრამას დაემატა ჩვენ მიერ მოძიებული და უკვე აპრობირებული ლექსიკის განმავითარებელი სავარჯიშოები. დავიცავით მონაწილეთა ანონიმურობა, დავადგინეთ მონაწილეთა სწავლის სტილი, განისაზღვრა ცვლადები: **დამოუკიდებელი ცვლადი**, რომელიც

კვლევის პირობებით განისაზღვრება, ჩვენს შემთხვევაში ესაა უკვე არსებული (ტრადიციული) თუ ჩვენ მიერ შეთავაზებული სავარჯიშოები ლექსიკის უნარ-ჩვევის განვითარების მიზნით. დამოკიდებული ცვლადი, რომელიც იცვლება დამოუკიდებელი ცვლადის შეცვლისას-ლექსიკის ფლობის დონე. მოდერატორი ცვლადი-დამატებითი დამოუკიდებელი ცვლადი, რომელიც ითვალისწინებს სპეციალურად შერჩეულ საკონტროლო და ექსპერიმენტულ ჯგუფებს; სწავლის სტილს: ვიზუალ თუ აუდიალ შემსწავლელთა რაოდენობას. კონტროლირებადი ცვლადი, რომლის მუდმივ დონეზე შენარჩუნებაა საჭირო, ანუ რომელიც მუდმივი კონტროლის ქვეშაა-შემსწავლელთა ასაკი. ექსპერიმენტის შინაგანი ვალიდობის უზრუნველყოფის მიზნით, ორივე ჯგუფს ჩავუტარეთ ლექსიკის ცოდნის დონის შესამოწმებელი ტესტირება. ჩავუტარეთ როგორც ექსპერიმენტამდელი ასევე შუა ექსპერიმენტული და ექსპერიმენტის შემდგომი ტესტირებები, საბოლოო შედეგების შედარების მიზნით.

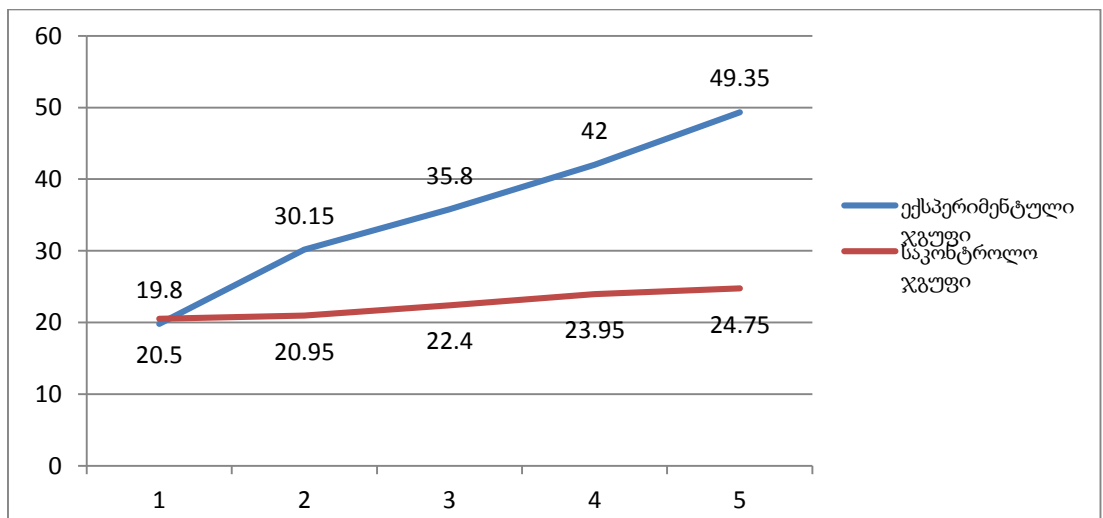
4.4 ექსპერიმენტის შედეგები

ჩემი დაკვირვებით და მოსაზრებით, ვინაიდან იცოდნენ, რომ ვანხორციელებდით ექსპერიმენტს, ექსპერიმენტული ჯგუფის სტუდენტები უფრო გახალისდნენ და ცდილობდნენ ერთმანეთზე და მეორე (საკონტროლო) ჯგუფზე უკეთესი შედეგები ეჩვენებინათ. დასასრულს ტესტირებამ მნიშვნელოვანი ცვლილება გვაჩვენა. ექსპერიმენტის მსვლელობისას და შემდგომ ექსპერიმენტული ჯგუფის სტუდენტებს უფრო მაღალი აკადემიური შედეგები ჰქონდათ, ვიდრე საკონტროლო ჯგუფში მომუშავეთ (თუმცა აქაც შეინიშნებოდა მცირეოდენი სხვაობა). (იხ. დიაგრამა N6. სტუდენტთა ლექსიკის ცოდნის დონე ექსპერიმენტის დასაწყისში, მსვლელობისას და დასასრულს).

დიაგრამა N6. სტუდენტთა ლექსიკის ცოდნის დონე ექსპერიმენტის და-
საწყისში, მსვლელობისას და დასასრულს:

დიაგრამა N 7. საშუალო ქულადა ზრდის მაჩვენებელი:

4.5 ექსპერიმენტის შემდგომი ინტერვიუ

მათი შთაბეჭდილებებისა და ლექსიკის შესწავლის მიმართ დამოკიდებულების გასაგებად ჩავატარეთ ე.წ. ექსპერიმენტის შემდგომი გამოკითხვა. ინტერვიუ განვახორციელეთ ზეპირად, თითოეული ჯგუფიდან მათი სურვილის მიხედვით შევარჩიეთ 4-4 სტუდენტი, ვინიშნავდით პასუხებს შემ-

დგომი ანალიზისთვის. ინტერვიუ თითოეულ სტუდენტთან გრძელდება და დაახლოებით 15-20 წუთი. საექსპერიმენტო ჯგუფის სტუდენტებთან შეინიშნებოდა ლექსიკის შესწავლის მეთოდების მიმართ ერთგვარი განსხვავებული დამოკიდებულების ჩამოყალიბების პროცესი. ისინი დადებითად აფასებდნენ ექსპერიმენტს სხვადასხვა სტრატეგიის შესწავლის თვალსაზრისით, რომელსაც შემდეგში დამოუკიდებლად გამოიყენებდნენ, გააცნობიერეს რა ლექსიკის შესწავლის მნიშვნელობა წარმატებული კომუნიკაციისათვის. ნაკლებ დამღლელად ეჩვენათ სასწავლო პროცესი.

4.6 მითითებები მომავალი კვლევისთვის

ერთი ყველაზე საუკეთესო გზა ახალი სიტყვების შეთვისებისას და სიტყვათა მარაგის გამდიდრებისას, როგორც ეს მშობლიურ ენაში ხდება, არის ინტენსიური რეალური გარემო პირობები (Krashen, 1982). თუმცა ჯერ კიდევ სირთულეს წარმოადგენს ბუნებრივი ინგლისურენოვანი სასწავლო გარემოს შექმნა სასწავლებლებში. ამიტომ სასურველი იქნება და მიგვაჩნია, რომ ენის, ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიების გაცნობა და შესწავლა, მასწავლებლების მხრიდან შესაბამისი სავარჯიშოების შემუშავება ხელს შეუწყობს შემსწავლელთა სასწავლო გამოცდილების რეალურად ეფექტურ და სწავლის პროცესის სასიამოვნოდ გადაქცევას. ამისთვის უკვე არსებული, ტრადიციული და თანამედროვე მეთოდებისა და სტრატეგიების ინტეგრირებულად სწავლებას უნდა იყენებდნენ აუდიტორიაში თუ მის გარეთ; შემდგომ კვლევებში უფრო მეტი მონაწილე უნდა ჩაერთოს; აღნიშნული კვლევიდან გამომდინარე, შესაძლოა განხორციელდეს ახალი კვლევები, მაგალითად: რამდენადაა ურთიერთკავშირში ლექსიკა და საკომუნიკაციო / სამეტყველო კომპეტენცია; ლინგვისტური თვალსაზრისით სიტყვის კატეგორიზაციის უნარ-ჩვევების განვითარება.

დასკვნა-რეკომენდაციები

ექსპერიმენტის მსვლელობისას ვიყენებდით **სწავლების** სხვადასხვა **მეთოდს**, ვინაიდან გვინტერესებდა, რამდენად ითვისებდნენ ლექსიკურ მასალას შემსწავლელები. სხვა აქტივობებთან ერთად ვიყენებდით **გრამატიკულ-მთარგმნელობით მეთოდს**, რომელიც უზრუნველყოფს გარკვეული სიტყვებისა (ჩვენს შემთხვევაში გვინტერესებდა უცხო სიტყვები) და ფრაზების თარგმანს მშობლიურ ენაზე. ასევე გამოვიყენეთ **აუდიო-ვიზუალური მეთოდი**, რომელიც გარკვეულწილად უზრუნველყოფს ზეპირ შეუფერხებლობას, ხოლო ზეპირ შეუფერხებლობაში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს ლექსიკური მარაგი. აუდიო-ვიზუალური მეთოდი, ასევე, საუკეთესო საშუალებაა ახალი მასალის, კერძოდ, ლექსიკის, სიტყვათა ბარათების წარდგენისა და ინსტრუქციების პრეზენტაციისთვის. შეძლებისდაგვარად ცდილობდით **ბუნებრივი მეთოდის** გამოყენებას, რომლის დროსაც საჭიროა ბუნებრივი, უცხოენოვანი გარემოს შექმნა. სტუდენტები თავადვე ცდილობდნენ მაქსიმალურად გამოეყენებინათ ნასწავლი ლექსიკა. კიდევ ერთი მეთოდი, რომელიც აქტიურად გამოვიყენეთ, არის **ენის სწავლების კომუნიკაციური (მიდგომა) მეთოდი**, რომელიც ნაკლებად ფოკუსირდება გრამატიკული სტრუქტურებისა და ფორმების სწავლებაზე, ხოლო სამიზნე ენის შესწავლისას ძირითადი აქცენტი გადატანილია საუბარსა და მნიშვნელობის გაგებაზე. კომუნიკაციისას სიტყვის მრავალმნიშვნელობიანობის შეძენის მნიშვნელობის შეცნობამ ლექსიკა სწავლის ობიექტად აქცია და შემსწავლელს საშუალება მისცა ენა ავთენტურ და ფუნქციურ კონტექსტში გამოეყენებინა. ლექსიკური კომპეტენცია არის კომუნიკაციური კომპეტენციის ამოსავალი წერტილი და წარმატებული და ადეკვატური კომუნიკაციის შესაძლებლობა. ასევე კვლევაში ვიყენებდით მნიშვნელოვან **მეთოდებს**: სიტყვათა ფორმირების, ოჯახების, აფიქსაციის, დავალებაზე ორიენტირებულ ენის შესწავლის მეთოდს, ლექსიკონზე მუშაობის სტრატეგიას, ლოკისა და „მიბმის“ (peg)

მეთოდს, საკვანძო სიტყვისა და კონტექსტის მეშვეობით სიტყვის გამოცნობის მეთოდებს.

საკვლევ პრობლემაზე არსებული ლიტერატურის ანალიზმა, ჩვენ მიერ წამოყენებული ჰიპოთეზის ექსპერიმენტულმა შემოწმებამ, ექსპერიმენტამდე და ექსპერიმენტის შემდგომ ჩატარებული გამოკითხვების ანალიზმა მიგვიყვანა იმ **დასკვნამდე**, რომ:

- ექსპერიმენტში მონაწილე ორივე ჯგუფში შემსწავლელები მეტნაკლებად ერკვევიან ან იყენებენ წინამდებარე ნაშრომში კვლევის მსვლელობისას შეთავაზებული ლექსიკის შესწავლის სპეციფიკურ სტრატეგიებს, როგორიცაა: სიტყვის ძირითადი მნიშვნელობის განმსაზღვრელი სტრატეგია (determinating), კოგნიტიური და მეტაკოგნიტიური სტრატეგიები, რაც პროცენტულად შემდეგნაირად გამოიყურება :
- სტუდენტები უმთავრესად ცდილობენ სიტყვა გამოიცნონ კონტექსტში-ექსპერიმენტულ ჯგუფში-(40%), საკონტროლო ჯგუფში-(25%); სიტყვის ძირითად სტრატეგიას იყენებს ექსპერიმენტულ ჯგუფში-(20%), ხოლო საკონტროლო ჯგუფში-(20%). იყენებს როგორც ერთენოვან, ასევე ორენოვან ლექსიკონს: ექსპერიმენტულ ჯგუფში-(20%), საკონტროლო ჯგუფში-(15%); ცდილობს საუბრისას დამახსოვრების გზით ისწავლოს სიტყვა: ექსპერიმენტულში-(10%), საკონტროლოში-(8%); იყენებს ვიზუალურ საშუალებებს (ლოკის მეთოდს) ექსპერიმენტულში-(10%); საკონტროლო ჯგუფში- (5 %).
- ზემოთ ჩამოთვლილი და ექსპერიმენტისას გამოყენებული მეთოდური სავარჯიშოები ხელს უწყობს სტუდენტთა კომპეტენციის ამაღლებას, კერძოდ, ინგლისური ენის ლექსიკის დონის გაუმჯობესებას.
- მეცნიერები თანხმდებიან, რომ უცხოური ენის სწავლებაში ლექსიკას წამყვანი ადგილი უჭირავს. თუმცა მასწავლებლებისთვის სტუდენტებისთვის ლექსიკის სწავლება ერთგვარ სირთულეს წარმოადგენს. ამ პრობლემის გადასაჭრელად სწავლა-სწავლების ეფექტური სტრატეგიების შესწავლა და გამოყენებაა საჭირო.

- ვინაიდან ენის სწავლისთვის ბუნებრივი გარემოს შექმნა დღესდღეობით საქართველოში ნაკლებად შესაძლებელია და შესაბამისად ენის შესწავლის ნაკლები ბუნებრივი მოტივაციაა, მასწავლებლის ამოცანაა, ამ მოტივაციის სტიმულირება. ამიტომ, მხოლოდ მასწავლებელზე ორიენტირებული სწავლების ტრადიციული მეთოდების გამოყენება, სადაც შემსწავლელთა საჭიროებები ნაკლებადაა გათვალისწინებული, ამის მიღწევაში ვერ დაგვეხმარება.
- ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიები და ხერხები ეხმარება ენის შემსწავლელს უცხოური ენის ლექსიკური მარაგის გაზრდაში.
- ტრადიციული მეთოდებისგან განსხვავებით თანამედროვე მეთოდები, კომუნიკაციური სწავლება, მეტ ყურადღებას უთმობს კოგნიტური და მეტაკოგნიტური, მნემონიკური სტრატეგიების განვითარებას. მაგ.: კონტექსტუალური და მორფოლოგიური ანალიზი, სიტყვაწარმოება, ლექსიკონზე მუშაობის მეთოდი, ძირითადი სიტყვის მეთოდი, ლოკის მეთოდი შემსწავლელს ეხმარება სიტყვების დამახსოვრებასა და ნებისმიერ დროს აღდგენა-გახსენებაში.
- ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიები უფრო მეტად ავითარებს ინგლისური ენის ლექსიკის შესწავლის უნარ-ჩვევებს, ვიდრე ლექსიკის შესასწავლად ტრადიციული მეთოდების გამოყენება.
- შემსწავლელთა, კერძოდ სტუდენტთა, ასაკობრივი თავისებურებების, სწავლის სტილის ცოდნა და მასზე დაყრდნობით სავარჯიშოების შექმნა და სასწავლო პროცესის წარმართვა სწავლას უფრო ეფექტურს და შედეგიანს ხდის.

ექსპერიმენტის დასრულების შემდეგ ჩვენ მიერ დასმულ შეკითხვებზე, ჰქონდა თუ არა დადებითი გავლენა სტრატეგიების ცოდნას მათზე, რა დამოკიდებულება ჰქონდათ ინგლისური ენის ლექსიკის შესწავლის მიმართ, ცდის პირებმა აღნიშნეს, რომ აღნიშნული სავარჯიშოებითა და სტრატეგიების შესახებ ინფორმირებულობამ მნიშვნელოვანი და დადებითი გავლენა იქონია მათი ინგლისური ენის ლექსიკის ცოდნის დონეზე.

ვფიქრობთ, რომ მათი პრაქტიკაში გააზრებული გამოყენება დროსთან ერთად უკეთეს შედეგებს მოუტანს არა მარტო ინგლისური ენის ლექსიკის ათვისების, არამედ ნებისმიერი საგნის შესწავლის საქმეში. აღნიშნულ დასკვნაზე დაყრდნობით, საჭიროდ მივიჩნევთ, ინგლისური ენის მასწავლებლებს გავუწიოთ შემდეგი სახის **რეკომენდაციები**:

- სასწავლო სილაბუსში შეიტანონ ინგლისური ენის ლექსიკის სწავლა/სწავლების სტრატეგიების გასაუმჯობესებელი უკვე აპრობირებული სავარჯიშოები, რომელიც ხელს შეუწყობს სტუდენტთა ენის შესწავლის გაუმჯობესებას;
- გაეცნონ ლექსიკის სწავლა/სწავლების ინოვაციურ სტრატეგიებს, რათა შემდგომში შემსწავლელებს მიაწოდონ ისინი;
- შემსწავლელებს გააცნონ არა მხოლოდ ერთი, არამედ სხვადასხვა სტრატეგია, ვინაიდან წარმატებულ სტუდენტებს ახასიათებთ სტრატეგიათა მრავალფეროვნების გამოყენება;
- სასურველია, მასწავლებლებმა ჩვენ მიერ შეთავაზებული „საექსპერიმენტო სავარჯიშოების“ ანალოგების შემუშავებით წარმართონ სასწავლო პროცესი როგორც აუდიტორიის შიგნით, ასევე მის გარეთ საშინაო დავალებების სახით;
- აუცილებელია ლექსიკის შესწავლის სტრატეგიების კოგნიტური, მეტაკოგნიტური, დამახსოვრებისა და აქტივაციის სტრატეგიების, როგორც უცხო ენის უკეთ ათვისების ხელშემწყობი ფაქტორების, გათვალისწინებით შეიმუშავონ სავარჯიშოები და შეიტანონ სასწავლო პროგრამებში;
- გაეცნონ შემსწავლელთა ტიპებსა და მათი სწავლის სტილს, რათა მათი ინდივიდუალურობის გათვალისწინებით უკეთ წარმართონ სწავლების პროცესი;
- გაეცნონ სწავლის სტილს, ვინაიდან წარმატებული სტუდენტები ირჩევენ სწავლის მრავალფეროვან სტილს;
- გაეცნონ შემსწავლელთა (სტუდენტთა) ასაკობრივ თავისებურებებს;

- ლექსიკის შესწავლას უფრო მეტი დრო დაეთმოს სასწავლო პროგრამით ლექციებზე;
- არანაკლებ მნიშვნელოვანი იქნება აქცენტის გაკეთება სასკოლო განათლების ფარგლებში მსგავსი ტიპის სავარჯიშოებზე მუშაობაზე, რათა საუნივერსიტეტო სფეროს შემსწავლელები უფრო მომზადებულნი შეხვდნენ;

წარმოდგენილი დისერტაცია არის ნაშრომი, რომელიც მიმოიხილავს ინგლისური ენის, კერძოდ, ლექსიკის შესწავლის შესახებ არსებულ ფსიქოლოგიურ, პედაგოგიურ თუ მეთოდურ ლიტერატურას, ახდენს არსებული ცოდნის ახლებურად გააზრებას.

აღნიშნულ კვლევასთან დაკავშირებით თემატიკა წარმოდგენილია სხვადასხვა საერთაშორისო კონფერენციაზე და ასახულია შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. **ნადირაშვილი, თ.** (2014). ინგლისური ენის ლექსიკაზე მუშაობის სტრატეგიები. III საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: კომპიუტინგი/ ინფორმატიკა, განათლების მეცნიერებები, მასწავლებლის განათლება. ბათუმი. 17-19 ოქტომბერი; სამეცნიერო შრომები-Transactions.
2. **ნადირაშვილი, თ.** (2015). Vocabulary and its Role in English Language Teaching. საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალი FENESTRA. Vol 1. მაკედონია. გვ. 114-118.
3. **ნადირაშვილი, თ. & დანელია, ი.** (2015). Keyword Method Effects for Vocabulary Acquisition. მეხუთე საერთაშორისო კვლევითი კონფერენცია განათლებაზე. საკონფერენციო მასალები, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, 1-2 მაისი, ISSN 2298-0180. გვ. 320-323.
4. **ნადირაშვილი, თ. & დანელია, ი.** (2015). Vocabulary Learning through Context. მეხუთე საერთაშორისო კვლევითი კონფერენცია განათლებაზე. საკონფერენციო მასალები, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, 1-2 მაისი, ISSN 2298-0180. გვ. 324-330.

Iakob Gogebashvili Telavi State University

With right of manuscript

Tamta Nadirashvili

**English Language Vocabulary Teaching/Learning Strategies
and Techniques at Universities
(While Teaching a Foreign Language)**

A b s t r a c t

of the dissertation submitted to gain the
Academic Degree of Doctor of Teacher Education
(in English Language Teaching Methodology)

Telavi
2015

The Research has been carried out at the Department of Educational Sciences of the
Faculty of Educational Sciences at Iakob Gogebashvili Telavi State University

Academic Supervisor: **Ira Danelia**

Doctor of Education, Assoc. Prof.

Reviewers: **Tamar Mikeladze**

Doctor of Education, Assoc. Prof.

Maia Chkotua

Doctor of Education, Assoc. Prof.

Dissertation will take place in 2015 on ‘___’ _____ at ___ o’clock at the meeting
of the Dissertation Board of the Faculty of Educational Sciences at Iakob
Gogebashvili Telavi State University. Building 2, room N 12.

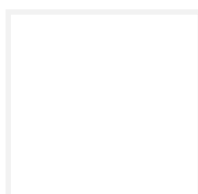
Address: Telavi, 2200, Georgia

Kartuli Universiteti Street N1

Tel: +995 350 27 11 76, 27 32 67

The Dissertation is available in the library of Iakob Gogebashvili Telavi State
University and on website: <http://tesau.edu.ge>

Scientific Secretary of the Dissertation Board: _____ Assoc. Prof. **Nino Basilashvili**

General overview of the dissertation

Life without languages (especially English language) is impossible nowadays. English is important in any field of business or relationship. Accordingly, learning English as a foreign language starts from the very first years in the schools according to the National Curriculum 2011-2016 (Ministry of education and Science of Georgia, 2011) and continues to the University level at language departments or other faculties as for scientific purposes as well as to improve the communication competence to expand vocabulary learning strategies necessary for communication. Vocabulary plays the pivot role and without vocabulary storage it is impossible to execute any kind of communication. Accordingly, **actuality of the topic** has been revealed which means the learning of the English language vocabulary teaching/learning strategies at the modern stage.

Accordingly, the following **research subject** is the strategies and techniques used by the learners and teachers during the work on vocabulary at the Universities.

The research object is the process of teaching and learning of foreign (English) language vocabulary in some Universities in Georgia/Tbilisi at English language non-specific faculties (Faculty of Business Administration and Management, Faculty of Social Sciences) to increase its effectiveness.

By taking into consideration the above-mentioned and based on the scientific literature we have reviewed, we formed the **hypothesis** which means: efficiency of learning English Language vocabulary/lexis will be considerably increased and University students will enrich their vocabulary storage if:

- ✓ we will maximally take into consideration the pedagogical, psychological and age characteristics in teaching process;
- ✓ English language learners at current level will use the strategies (cognitive, metacognitive, mnemonics, etc.) and material based on scientists' works and while working with vocabulary.
- ✓ we will work out the right ways or strategies for giving and strengthening the lexical materials based on vocabulary learning strategies' insight and appropriate exercises.

Following propositions are given to be affirmed: In order to increase the effectiveness of teaching/learning vocabulary of English as a foreign language in higher education institutions, it is necessary:

- ✓ that students and teachers become familiar with and use the most common strategies and techniques while working on English language vocabulary;
- ✓ to choose the right methods and approaches to learn vocabulary faster and more effectively;
- ✓ to define the attitude towards English language vocabulary learning;
- ✓ for learning process to be conducted in such a way that students are able to study vocabulary independently with the help of strategies;
- ✓ to define whether these strategies and techniques help them achieve their goals;
- ✓ to focus on how the ‘mental lexicon’ of a foreign language learner is arranged and how it develops periodically;
- ✓ to develop the vocabulary learning strategies that will help to overcome the deficiency called “knowing the word”, to use new and familiar words in a strange/different and unaccustomed context as well;
- ✓ to define how it is possible to develop the learners’ English language vocabulary learning skill in Georgia and reach desired results.

. The aim of our study is:

- ✓ to study the positive influence of vocabulary learning/teaching strategies and techniques on the process of English vocabulary learning.
- ✓ to search the ways of learning process optimization to expand the learners’/students’ level of vocabulary knowledge. For this it is necessary:
 - a) to reveal the components of individual differences;
 - b) to identify the strategies and techniques of teaching and their systematic data analysis.
- ✓ to identify the strategies used by the students studying new words at this stage and introduce them to other strategies, which will give them the opportunity to choose the most relevant to their learning styles and personal characteristics, respectively.
- ✓ to work out the methodical recommendations based on the analysis of the strategies and techniques used by the students; giving practical and theoretical

recommendations to the teachers to rise their qualification and the degree of students' studying to improve vocabulary learning.

It will also help teachers to pay more attention to vocabulary studying during the lesson and create more effective exercises for vocabulary development. It is also important to train the students to use strategies. Following **objectives** are resolved in this doctoral thesis stage by stage:

1. From Methodological perspectives—current situation of English vocabulary learning, its teaching stages, selection of effective strategies and exercises necessary for vocabulary learning and giving recommendations to the teachers.

2. From Psycho-linguistic perspectives—adjusting learning process to the students' individual characteristics and their age, considering the peculiarities of vocabulary learning/Teaching strategies and techniques, increasing motivation of studying, data analysis of material.

Research methods: To solve the above mentioned problems following **research forms and methods** are outlined in the study:

- ✓ discussing experience and the pedagogical, physiological and methodological literature about the problem and the critical analysis;
- ✓ experimental teaching (quantitative research):
 - questioning the students and the teachers of universities about vocabulary learning strategies and techniques;
 - experiment (short-term/long-term);
 - interviewing (interview after the experiment to share their opinions);
 - filling in the questionnaires and processing the data :
 - questionnaire to display the students' attitude toward vocabulary learning;
 - questionnaire to display the teachers' attitude toward vocabulary teaching;
 - questionnaire to display the participants' learning style;
 - pre-test of students language proficiency/level proficiency (Total English placement test).
 - post experiment interview/questionnaire to share their impression;
 - collecting and processing the data for this interview.

Based on the researches related to foreign language teaching/ learning problems, teaching grammar was always a priority, but teaching vocabulary/lexis perfectly was and still remains to be the most problematic issue. In fact it is supposed to be vice versa, as teaching grammar without vocabulary is impossible.

We believe that language learning specialists and linguists must study vocabulary teaching/learning contemporary and individual methods and strategies properly and implement them into the teaching programs and syllabi. It will help teachers to create more effective vocabulary learning exercises and pay more attention to the work on them. It is also important that the teachers inform the students on using the strategies.

The novelty of the research lies in the fact that by considering the abovementioned issues it answers the research questions.

The following **questions** related to the work were highlighted:

1. Is there any significant difference in students' learning attitudes after contextual clues, dictionary strategy and key word strategy, loci and peg methods, affixation method, word families and flash card techniques in learning vocabulary?
2. What advantages do students experience using contextual clues, dictionary strategy and key word strategy, loci and peg methods, affixation methods, word families and flash card technique in learning the new (target) words?
3. What difficulties do students encounter in using contextual clues, dictionary strategy, and key word strategy, loci and peg, affixation methods, word families and flashcard techniques in learning the new (target) words?

Theoretical value of the dissertation is reflected in reviews of English language vocabulary teaching methodological framework and given characteristics of contemporary teaching approaches. Psychological and methodological literature on abovementioned issues, suggested strategies, techniques and recommendations of developing vocabulary, teaching/ learning skills and newly created exercises will help to increase target language (English) vocabulary storage for better communication.

Practical value of the study: Its usage and implementation will be useful at language philology, educational sciences, and secondary school/university professional courses' workshops. Recommendations and exercises formulated in the study will help both beginners and experienced teachers to make the learning/teaching process more effective which will promote language usage for communicative purposes.

Structure of the dissertation: the dissertation contains general overview of the work (in Georgian and English), term definitions, introduction, **four** chapters with subchapters, conclusions/recommendations, several annexes and references. Annexes

consist of exercises, tests, visual aids, questionnaires and tests. Dissertation consists of 167 pages (without references and annexes).

Chapter I: Scientific Literature Review

1.1 Problems of Teaching and Learning Language Skills

Foreign language, especially English, is in great demand in the contemporary world in order to establish communication with another person and possess all necessary language and speaking skills. Teaching and learning of language aspects (lexis, grammar, phonetic, spelling) is one of the most important element in foreign language acquisition and mastering the vocabulary has the central place. Contemporary student needs not only to be acquainted with facts and principles but delivered well designed material and its adjustment in accordance with the learning purposes.

1.2 Peculiarities of teaching /learning vocabulary of English as a foreign language

Teaching /learning of English as a foreign language has some specific characteristics. English and native (Georgian in our case) languages belong to different language groups. They have different grammatical structure, phonetic, spelling, structures, which are the most serious obstacles in vocabulary better and quickly acquisition. That's why choosing the right methods and approaches is very important.

1.3 Historical Preconditions of Vocabulary Teaching

In this chapter vocabulary teaching is reviewed in development of language teaching methodology framework. Vocabulary teaching was abandoned in old times and the priority was transferred to language structures and forms. They used grammar–translation, audio-lingual, audio-visual methods (based on behaviorism–language was taught by forming the habits). But learners could not use the target language properly with such knowledge. After it a new approach such as

communicative language approach was formed, the best among others because it develops all four skills: reading, writing, speaking and listening. Target language is studied perfectly. **Task based language teaching** is a goal oriented communicative activity, where learners use language to get real results. This makes learning process fast and makes learner motivated. **Total physical response:** learners produce speaking skills with the help of listening/understanding exercises. **Direct method** discards native language and uses only target one while **Silent method** gives the learner independence.

1.4 Current Trends of Research Problem in Modern Literature

For years vocabulary has no priority in teaching language. But lately the situation changed and the interest increased. The proof for this is the increase of scientific articles and pedagogical materials about vocabulary. Specialists agree that lexical competence is the pivot of communicative competence and the opportunity of effective and adequate communication.

1.5 Future Challenges of Vocabulary Learning

Learners should take into consideration the following issues: 1. Selecting right relationship of word's form and the meaning; 2. Giving the right form to the target word including the meanings of the related words. To handle this, learner must: 1. Learn a wide range of vocabulary to understand, use and realize them; 2. Memorize the words permanently to recall them easily; 3. Use the strategies which help them to guess the meaning both in new or old context.

Chapter II. Pedagogical and Psychological Fundamentals of Teaching Vocabulary

The following issues are discussed in this chapter: Pedagogical and Psychological aspects of Teaching foreign languages; Psychological characteristics of students' age; Learner types and learning style, their characteristics; cognitive and

metacognitive, memory and activation strategies as supportive factors of foreign language vocabulary acquisition.

2.1 Pedagogical and Psychological Aspects of Teaching Foreign Languages

In teaching foreign languages some branches of psychology are especially important. These are: general, educational, age and relationship psychologies, psycholinguistic (Shaverdashvili, et. al., 2014).

In teaching languages memory plays a big role on which the Uznadze's (2009) Theory of Attitude and Set has an influence. Motional factor also plays a big role in learning foreign languages which can disorganize and motivate learners as well (Imedadze, 2006-2009). Learning a foreign language in childhood as well as later has its advantages. There are already established cognitive opportunities which help them in learning foreign languages (Wright, 2010, p. 36-37). Mother tongue is often considered as a causing of interference (Imedadze, 2006-2009).

2.2 Psychological Characteristics of Students' Age

Psychological and pedagogical characteristics of students' age must be taken into consideration in the teaching process. According to the researches in Harvard, 'students thinking/ mind' contains three stages: 1. Authoritative (lecturer's opinion is one and the best option for the student; 2. Students start developing their own view about the facts delivered to them; 3. Continuous research of his/her own interpretations and become tolerant to others' theories at the same time. At the point of pedagogical-psychological view young new students realize that they have started independent life. Their attitude towards learning is also conscious. They are looking for their perfect place in society (Imedadze, 2006-2009). Their mental abilities, interests, the spiritual world, cultural environment and personal needs are also admirable (Hilles & Sutton, 2001, p. 385-399).

2.3 Learner Types and Learning Style

Different people have different learning style. It is necessary for the teacher to pay attention to his/her teaching techniques, instruments and help students to discover their style. Some people prefer to use the following styles such as: visual, auditory, kinesthetic.

Visually learner type students study better when they see, like visual information, e.g. pictures, diagrams, charts. It is necessary for them to see and perceive teacher's body language. Auditory learner type students study better by listening, can interpret what they hear; Kinesthetic learner type students study by moving, like to participate physically in the studying process, like to study in practical activities, cannot concentrate and listen while sitting in one place. Various activities are necessary to keep their motivation. The term 'learning style' is an optional concept. It can change according to time and context. If we are offered the style we do not feel comfortable with it, our learning is less effective.

2.4 Psycho-linguistic Fundamentals of Learning Strategies and Techniques

Vocabulary acquisition is a complicated process, and the learner needs to use some strategies and techniques. Strategies are the actions the student implements during the learning process consciously or unconsciously to make this process easier, faster and increase its effectiveness, to gain knowledge (Bialystok, 1981; Rubin, 1981, p. 118-131; Oxford, 1990, p. 61-65). Vocabulary learning strategies are called: cognitive, metacognitive, remembering and activation strategies. Cognitive strategy helps the learner to create and enhance associations between new and already known information. Cognitive strategies include: understanding the context and analysis, argumentation/ validity. Mnemonic strategies help students to connect the new issue to the known one. Metacognitive strategies help learners to deal with the educational process. Therefore, teachers should be aware of vocabulary learning strategies, introduce them to the students and use in accordance with each student's individual characteristics.

Chapter III. Methodological Fundamentals of Vocabulary Teaching

The third chapter deals with foreign language vocabulary teaching/learning methodical bases in higher institutions. It includes vocabulary learning stages; vocabulary work strategies and methods/new lexical materials offering relevant guidelines of the types of exercises which help working on vocabulary. Dictionary method is also discussed.

3.1 Vocabulary Teaching Stages

As a word is difficult and varied phenomenon with its meaning, form and usage, it is somewhat difficult for foreign language students. Accordingly, foreign language teaching is conducted step by step. It depends on learner psychological-age characteristics and their opportunities, inclinations. The process of new words' acquisition is divided in three stages, e.g. 'PPP' principle (Kraveishvili, 2002; Cross, 1992, p. 119; Thornbury, 2008):

1. The first stage means introducing new material, its semantization, control of understanding the meanings of the word, and strengthening of the material for the first time.
2. The second stage involves the building of vocabulary improvement exercises.
3. The third stage means the stage of putting vocabulary skills in the speech involving speech exercises, its production.

Vocabulary teaching/learning is in progress at various stages of language learning according to the level of the students.

3.2 Types of Exercises

To ensure that students make the right to use a particular strategy, teacher must know each strategy, as well as its development-related activities. The chapter covers the types of exercise that helps to develop vocabulary acquisition. e.g.: Using prefixes and suffixes to create new lexical items, Word families, Gap filling, Semantic

mapping, Number rhymes, Word cards/flash cards, Memory palace-Loci method, Keyword method, Guessing meaning from context.

The exercises discussed in this section are related to the types of methodological strategies. E.g.: Cognitive strategy means the understanding of a word meaning through context guessing, Using dictionaries; the example of mnemonics are number rhymes method, key word method, Loci method, etc.

Chapter IV. The Process of Pedagogical Experiment and Analysis of the Research Outcomes

The fourth chapter contains detailed descriptions of research on vocabulary acquisition strategies, which considers the description of student/teacher survey about the vocabulary working strategies and techniques and their attitude about vocabulary, questionnaires after the experiment to reveal their impression and the analysis of the survey outcomes; providing experimental group with exercises while working on vocabulary the analysis of their work. Anonymity in questionnaires was fully preserved. Conclusions/recommendations were developed.

4.1 Experimental Teaching, Goal and Methodology

Our experiment intended to verify the hypothesis of our study, to convince us in efficiency of the teaching materials, exercises selected by us on developing vocabulary working strategies.

4.2 Student and Teacher Survey and the Analysis of the Outcomes

The aim of student/teacher survey was to search their attitude towards English language vocabulary teaching and learning. We were interested in whether they were familiar with the vocabulary teaching/learning strategies and what techniques or strategies they were using for vocabulary acquisition. According to the analysis of the survey, learners prefer only a few strategies. Teachers' responses revealed that they paid more attention to grammar, than speak. They gave 10-10% to vocabulary,

reading and writing. Accordingly, vocabulary acquisition was a kind of problem for the learners.

4.3 Experiment

We conducted the research in two stages. In order to verify if studying the mentioned problem would be valuable and whether we could continue conducting the research, we carried out the Mini experiment at American University for Humanities Tbilisi Campus Teaching University at the faculties of Business Administration and Management and Social Sciences in 2011. It took 4 weeks. 30 students (aged 17-20) took part in it. They were divided into two possibly similar groups based on the answers of the placement test. At the beginning and at the end of the Mini experiment we conducted small questionnaires. After analyzing their results, we received the different answers. The priority was given to vocabulary in experimental group (see the table N 6/8 Students' attitude towards the language aspects at the beginning and at the end of the Mini experiment).

**Table N 6/8 Students' attitude towards the language aspects
at the beginning and at the end of the Mini experiment:**

Question 1. In your opinion which is the most important aspect for mastering the language?				
Aspects	Experimental group		Control group	
	Before exp.	After exp.	Before exp.	After exp.
Vocabulary	15 %	45 %	18 %	20 %
Grammar	25 %	15 %	21 %	19 %
Listening	3 %	3 %	4 %	4 %
Speaking	25 %	15 %	20%	20%
Phonetics	2 %	2 %	5 %	5 %
Reading	20 %	15%	20%	20%
Writing	10 %	5%	12 %	12 %

We considered the results of Mini experiment and conducted Long-term experiment which was held at the same University with 20-20 students in control and experimental groups by terms in 2012-2013/2013-2014 at A1–A2 level. As students had problems with vocabulary acquisition we thought that it would be desirable to conduct a research in the initial stages in order to increase efficiency of language learning outcomes by introducing vocabulary learning/teaching strategies and techniques to continue study to the next B1-B2 levels without fail.

Unlike traditional methods of teaching in the control group, the University's program in the experimental group was added obtained by us and already approved vocabulary development exercises. Anonymity was fully preserved. We identified learning styles. Variables were defined. **The independent variable**, which is determined by the research terms. In our case it is the existing (traditional) or suggested exercises to improve lexical skills. **The dependent variable**—It is changing after the change of the independent variables—the level of vocabulary knowledge. **Moderator Variable**—it is the additional independent variable, which means the specially selected control and experimental groups; learning styles: number of visual or auditory learner types. **Controlled variable**—it is needed to maintain a constant level, or permanent control-age learners. In order to ensure the **internal validity** of the experiment, we made the students do vocabulary knowledge tests.

We conducted pre, while and post testing in order to compare final results.

In my observation and opinion during the experiment, the experimental group students were more actively involved, enjoyed and tried to get better results than in the second (control) group, because they knew that we were implementing the experiment. At the end the final testing showed significant change. After the experiment the students got higher marks. Students of experimental group showed higher results than the students of control group during and after the experiment. There were some slight changes in the control group, as well (See the diagram N 6. Students' vocabulary proficiency level while pre-test, during the experiment and post-test):

Diagram N 6. Students' vocabulary proficiency level while pre-test, during the experiment and post-test:

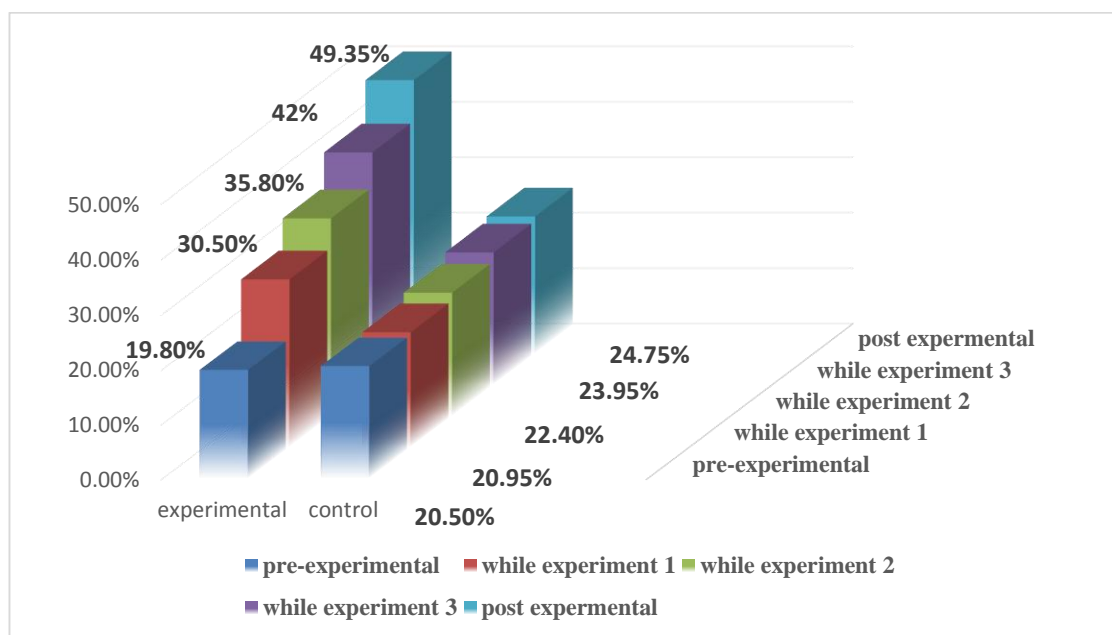
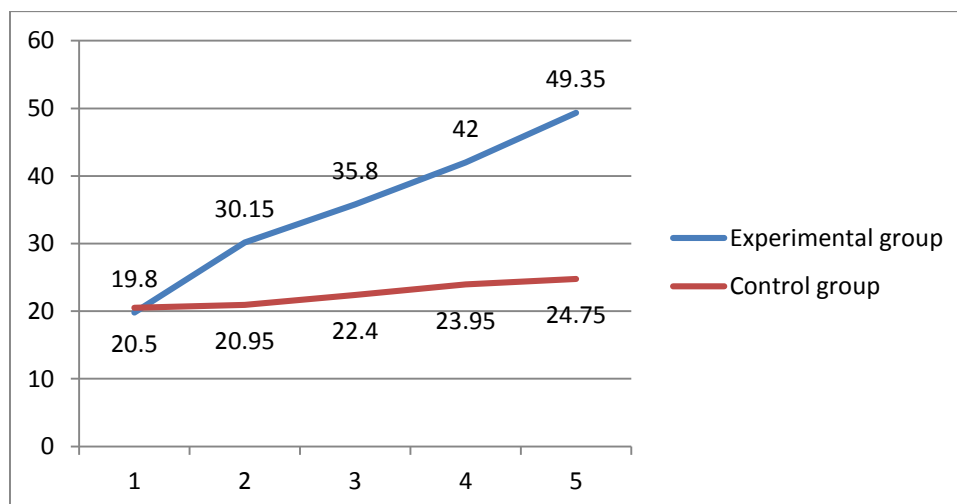

Diagram N 7. Mean point and growth indicator:

4.5 After Experiment Interview with Students

In order to get students' impressions and attitudes towards vocabulary learning, we conducted after experiment survey. Participants were selected at random (4-4 students). It lasted about 15-20 minutes per student and we were making notes for

further analyzes. Students of experimental group observed a different attitude towards the process of vocabulary learning methods. They positively evaluated the experiment at the point of different strategy understanding, which can then be used independently, realizing the importance of learning vocabulary for successful communication. Learning process appeared less tiring.

4.6. Directions for Future Study

One of the best ways for vocabulary acquisition is (very similar to L1) an intense authentic environmental conditions (Krashen, 1982). However, creating a natural environment for English language learning in educational institutions is still a problem. Therefore, it would be desirable, and we believe that the study of language, vocabulary learning strategies and the exercises created by teachers will help learners to develop their learning experience and actually turn it into an effective and enjoyable learning process. Traditional and modern teaching methods should be integrated while teaching in or out. More participants should be involved in further studies. Based on the abovementioned research, some new studies may emerge. For example: 1.To what extent are vocabulary and communicative/ speaking competence in relation; 2.To increase vocabulary categorization skills from linguistic point of view.

Conclusions and recommendations

During the experiment, we used a variety of teaching methods, since wondered how the learners studied the lexical material. With other methods Grammar–translation method was used which provides the translation of unknown words (in our case only words) and phrases into the learner’s native language.

We used audio-visual method which partly provides the fluency where the vocabulary storage holds an important place. This method is a best way for presenting the new material: vocabulary, flash cards, and instructions. As far as it was possible we tried to use Natural method where the creation of natural authentic environment is necessary.

Students tried to use learnt vocabulary as much as it was possible. One of the methods we used is communicative approach of language teaching where the teaching of grammar structures and forms are less preferable and priority is given to speaking and understanding.

While communication understanding the importance of words' multiple meaning made vocabulary the subject of research. It also made learners use language in an authentic and functional context. Lexical competence is a pivot of communicative competence and opportunity for successful and appropriate communication.

During the study we also used the following methods: word families, affixation, TPR, dictionary method, Loci and peg, keyword, guessing meaning from context methods.

After the analysis of literature of the research problem, experimental testing of hypothesis brought in our study, analysis of pre and post experimental questionnaires we came to a conclusion that:

- Participants of the experiment both in experimental and control groups are more or less familiar with or use the specific vocabulary learning strategies discussed and proposed in this study such as determining of word basic meaning, cognitive, metacognitive strategies. The result is as following:
- Students mostly try to guess the word in the context, in experimental group (40%), in control group (25%); The usage of main strategy of word in experimental group is (40%), in control group-(25%); They use both bilingual and monolingual dictionaries: in experimental group (20%), in control group (15%); Try to study the words by remembering while speaking: in experimental group (10%), in control group- (8%); They use the visual aids (Loci method): in experimental group (10%), in control group -(5%);
- Scientists agree that vocabulary plays a leading role in teaching foreign languages. But teaching vocabulary is somehow difficult for the teachers. To solve this problem implementation of the effective teaching/learning strategies is necessary.
- Since natural language learning environment is less possible in Georgia nowadays, there is less motivation. It is teacher's task to promote natural motivation. In this case using only traditional methods where the learner's needs are less stipulated cannot help us to achieve this goal.

- Vocabulary learning strategies and techniques help language learners of foreign language to increase their vocabulary storage.
- Unlike traditional methods, contemporary methods, communicative teaching pay more attention to the development of cognitive and metacognitive, and mnemonic strategies. e.g.: contextual and morphological analysis, word building, dictionary using method, keyword method and loci method help learners to remember the words and restore and recall them any time.
- Vocabulary learning strategies develop vocabulary learning / acquisition better than using the traditional methods.
- Knowing the age peculiarities and learning styles of the learners (students in our case), creating learning activities based on that knowledge and conducting the learning process make learning more efficient and effective.

At the end of the experiment the students were asked whether knowing the strategies had positive influence and what was their attitude towards vocabulary acquisition. They mentioned and emphasized that the awareness of abovementioned strategies and exercises played a significant role on their language vocabulary knowledge in a positive manner. Their usage in practice will bring them better results in future not only in learning English vocabulary but in the learning of any subjects.

In order to achieve positive teaching/ learning outcomes some recommendations are suggested to the teachers:

- To add already approved English vocabulary teaching / learning strategy development exercises to the syllabi to help the improvement of language acquisition.
- To get aware of vocabulary learning / teaching innovative strategies in order to provide the students with them.
- To introduce students to not only one, but a variety of strategies, as the successful students tend to use a number of strategies.
- It is desirable to manage the learning process by developing the analogies of 'experimental activities' offered by us both inside and outside of the classroom as homework.
- It is desirable to design exercises considering cognitive, metacognitive, remembering and activation strategies of vocabulary learning as the contributing factors to language acquisition and include them into their teaching curricula.

- To investigate the types of learners and their learning styles for better management of the learning process by considering the learners' personality.
- To get aware of the learning styles as the successful learners choose the variety of them.
- To get aware of the learners' (students') age peculiarities.
- It is important to focus on the working of the similar exercises at school in order to get learners more prepared and ready.
- It will be at least important to focus on the working on the similar exercises at schools in order to get learners more prepared and ready for universities.

The presented dissertation is the work which reviews the psychological, pedagogical and methodological literature on teaching English, namely vocabulary acquisition and tries to understand/analyze the existing knowledge in a new manner.

Results depicted in the following publications were presented at International Conferences:

1. **Nadirashvili, T. (2014).** Strategies of English Language Vocabulary Learning. III International Scientific Conference on Computing/ Informatics, Education Sciences, Teacher Education. CET. Batumi. 17-19 October. *Scientific Works-Transactions*.
2. **Nadirashvili, T. (2015).** Vocabulary and its Role in English Language Teaching. *International Journal FENESTRA*. Macedonia. p. 114-118.
3. **Nadirashvili, T. & Danelia, I. (2015).** Keyword Method Effects for Vocabulary Acquisition. 5th International Research Conference on Education, English language Teaching, English and Literature in English. *Conference materials*. International Black Sea University. Tbilisi. May 1-2. ISSN 2298-0180 p. 320-323.
4. **Nadirashvili, T. & Danelia, I. (2015).** Vocabulary Learning through Context. 5th International Research Conference on Education, English language Teaching, English and Literature in English. *Conference materials*. International Black Sea University. Tbilisi. May 1-2. ISSN 2298-0180. p. 324-330.